

THE PREDICATE IN THE APPROACH TO MODERN GRAMMAR

Loredana-Liliana Buzoianu

Senior Lecturer, PhD, “Dunărea de Jos” University of Galați

Abstract: In current grammars, any word is represented as a matrix (a pattern / datum), which concentrates phonological, morphological, syntactic, semantic and even pragmatic information. In order for us to be able to speak and understand, we must store in our minds not only the words of our language, but also structures (groups, sentences) and then structures of possible structures in our language. In the present paper I focused on the simple predicate - complex predicate dichotomy supported by current modern grammar.

Keywords: predicate; complex predicate; grammar; operators; verb

Începând cu Gramatica Academiei din 2005, abordarea predicatului se va face diferențiat în funcție de nivelurile semantic, sintactic sau enunțativ. În aceste condiții, se reinterpretează grupările cu caractere unitare: grupările semiauxiliar + verb, grupul, verb copulativ + nume predicativ, operator pasiv + participiu, în speranța că interpretarea acestora pe niveluri diferite va „rezolva dilema alegerii între două modalități distincte de interpretare a predicatului complex” (Guțu-Romalo V., *Corectitudine și greșală. Limba română de azi*, Editura Humanitas Educațional, București, 2008, p. 261) și va folosi drept puncte de unificare a cazurilor recunoscute (sau nu) de gramaticile anterioare drept predicate compuse cu interpretarea construcțiilor cu copulative și construcțiilor pasive. Astfel, noțiunea de predicat complex cunoaște o nouă abordare, aceasta incluzând, pe lângă construcțiile cu semiauxiliare (numite acum operatori modali, respective aspectuali) și construcțiile cu copulativ (predicatele nominale din gramatica tradițională) și cele cu operator pasiv.

În literatura de specialitate, denumirea de predicat complex este utilizată pentru a se referi la variate tipuri de construcții complexe, dintre care extensiile verbale, verbe compuse, verbe serializate etc. Din această cauză, o definiție exhaustivă este greu de realizat. Predicatele de tip verbal sunt clasificate, în funcție de „modul de încorporare al M(ărcilor) P(redictivității)”, în predicate simple și predicate complexe (Guțu-Romalo, V., *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973, p. 247). Astfel, dacă aceste mărci se atașează direct verbului, atunci predicatul actualizat de verb este simplu. Dacă, pe de altă parte, mărcile de flexiune sunt atașate unui „component exterior verbului principal, adică unui operator verbal aspectual, modal, pasiv, copulativ”, predicatul actualizat de aceste grupe este de tip complex (Pană-Dindelegan, G., Dragomirescu A. și Nedelcu I., *Morfosintaxa limbii române*, Editura Universității din București, 2010, p. 30).

Structura predicatului simplu se bazează pe verb și morfemele de predicativitate, la care se pot adăuga elemente facultative (negația, clitice, semiadverbe). În schimb, predicatul complex include, pe lângă verbul de bază, și operatori suplimentari (modali, aspectuali, copulativi sau pasivi), ceea ce îl face să aibă o construcție mai elaborată. Pe larg, predicatul simplu are următoarea structură: negație + forme de clitic ale pronumelui personal sau reflexive + semiadverb + verb + morfem al predicativității (morfeme ale unui mod personal), spre exemplu: *Ionel nu se mai joacă cu prietenii săi*. De menționat este că predicatul locuțional este un tip de predicat simplu și nu complex, deoarece se comportă ca o unitate autonomă cu trăsături sintactice și semantice individuale. În schimb, predicatul complex are o structură mai dezvoltată, fiind alcătuit din (operator modal³ (operator aspectual² (operator copulativ¹ / pasiv¹ (suport semantic)))) (GALR, 2005/2008).

După clasa morfologică a suportului semantic, predicatul complex se clasifică în:

- a) Predicate cu suport semantic verbal, forma acestuia aparținând fie conjunctivului, fie formelor nepersonale, infinitiv și supin (*poate să scrie, poate scrie; se apucă de scris, se apucă a scrie; stă să scrie; se pune pe scrie, se pune a scrie*);
- b) Predicate cu suport semantic adjectival, enominal, adverbial, grup prepozițional sau forme echivalente ale acestora (*este deștept, devine de neînving, este contra fumatului, este asemenea/aidoma tuturor, este departe de a progresa*);
- c) Predicate cu suport semantic participial, în condițiile unui participiu pasiv (*este râvnit, ajunge râvnit de toți, rămâne râvnit de toți, pare râvnit de toți*).

După valoarea operatorului, predicatul complex se clasifică în:

- a) Predicate complexe cu operator pasiv (*Ion este ajutat*);
- b) Predicate complexe cu operator copulativ (*Ion este/devine/rămâne interesat*);
- c) Predicate complexe cu operator aspectual (*Ion începe să scrie, Ion termină de scris, Ion se apucă de scrie, Ion se pune pe scris*);
- d) Predicate complexe cu operator modal (*Ion trebuie/ poate să scrie, Ion are de scris, Mai este de scris destul de mult*).

După natura verbală sau nonverbală a suportului semantic, se va distinge între:

- a) Predicatele complexe nonverbale, reprezentate de predicatele complexe cu operator copulativ sau cu operator recategorizat drept copulativ (*fîind scris, a fi inteligent*);
- b) Predicatele complexe verbale, care cuprind predicatele cu ceilalți operatori.

În condițiile încorporării operatorului în matricea verbului, se trece de la un predicat complex la unul simplu, obținându-se un caz de sinonimie sintactică (apud *Gramatica limbii române*, Editura Academiei Române, București, 2005/2008, pag. 261). Operatorii frecvent încorporabili sunt cei copulativi, iar rezultatul îl constituie sinonimii sintactice de tipul: *este vecin cu* → *se învecinează cu, este asemenea / asemănător cu* → *se aseamănă cu*.

Predicatul enunțării și predicatul sintactico-semantic

În raport cu ceea ce tradiția gramaticală prezintă despre predicat, noile gramatici ale limbii române afirmă existența a două noi tipuri de predicat, și anume predicatul sintactico-semantic și cel enunțativ. Distincția este necesară pentru a se înțelege particularitățile funcției de predicat al enunțării față de celelalte funcții definite în raport cu centrele guvernate de grupuri sintactice (față de subiect, complemente, nume predicativ, circumstanțiale).

Predicatul semantic poate fi definit ca partea propoziției care atribuie o proprietate unei entități sau stabilește o relație între mai multe entități (*Gramatica limbii române*, 2005, p. 238; 2008, p. 241). Predicatele semantice se disting prin faptul că pot solicita argumente: unele cer un singur element (când exprimă o proprietate), altele pot cere două sau mai multe (când exprimă relații între entități).

Predicatul sintactic are rolul de nucleu într-un grup sintactic cu valoare predicativă și poate funcționa atât ca centru al unui grup verbal, cât și al unor structuri precum numele predicativ sau predicativul suplimentar. (*Gramatica limbii române*, 2005, p. 240)

Predicatul sintactico-semantic este nucleul unui grup sintactic care are capacitatea de a atrage complemente, asupra cărora impune anumite restricții de formă și de sens. (Neamțu G.G., *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, 2003, p. 200)

Realizări ale predicatului sintactico-semantic		Exemple
Forme verbale non – finite		Plăcerea de a <i>pregăti</i> [prăjituri] _{CD} [nepoților] _{CI} <i>apelând</i> [la amici] _{Cprep} Soluții de <i>curățat</i> [pete] _{CD}
Adjective care primesc complement indirect sau prepozițional		Manual <i>folositor</i> [copiilor] _{CI} . <i>Apt</i> [de treabă] _{Cprep} .
Adverbe care primesc complement indirect sau prepozițional		Ion se poartă <i>aidoma</i> [ție] _{CI} . Terminase școala <i>înainte</i> [de răscoală] _{Cpr} .
Substantive relaționale, postverbale și postadjectivale, în orice poziție sintactică		<i>Vecina</i> [mea] _{comp. al numelui} . <i>Sosirea</i> [lui Maricel] _{comp.al.numelui} <i>Gelozia</i> [pe Maricel] _{comp.al.numelui}
Substantive care ocupă așa numitele „poziții predicative”:	Nume predicativ	Ion este [fratele [meu].
	Complement predicativ al obiectului	Alergându-l [președintele] _{cop} pe Emil.
	Predicativ suplimentar	Prostia de a te considera [iubitul [meu] _{comp.al.num.PS} .

Realizări ale predicatului sintactico-semantic

Predicatul enunțării constituie elementul central al enunțului, prin care se stabilește legătura dintre verb și situația extralingvistică, fiind marcat prin trăsături de timp, mod, persoană și număr. El asigură acordul cu subiectul și conferă propoziției autonomie comunicativă. (*Gramatica de bază a limbii române*, 2016, p. 396-397). Predicatul enunțării asigură autonomia enunțiativă și se obține prin adăugare de morfeme ale predicativității predicatului. Acestea sunt mărcile deictice ale unui mod personal (mod, timp, persoană, număr) care însoțesc realizarea gramaticală (forte) a predicativității. Informațiile deictice sunt exprimate prin: auxiliare și sufixe gramaticale ale verbului (pentru mod și timp), desinențe (pentru persoană și număr).

Predicatul enunțării și cel sintactico-semantic coincid atunci când sunt realizate prin forme verbale finite sau prin adverbale predicative. Pentru celelalte realizări însă, predicatul sintactico-semantic se caracterizează prin absența trăsăturii de predicativitate (a informațiilor deictice), deci și a autonomiei în comunicare. Exemplul tipic de predicat sintactico-semantic care nu este și predicat enunțativ este reprezentat de formele verbale și non-finite, care păstrează toate caracteristicile verbului, dar sunt lipsite de autonomie în comunicare. Calitatea predicativității (deci calitatea de predicat al enunțării) este singura trăsătură care conferă unei secvențe lingvistice, indiferent de întindere, autonomie enunțativă (adică autonomie în comunicare, altfel spus, calitatea de enunț). Predicatul enunțării este, de cele mai multe ori, și un predicat semantic-sintactic, dar nu și invers: nu

orice predicat semantico–sintactic este și predicat al enunțării. Această particularitate poate să explice de ce un Grup Verbal al cărui centru este o formă verbală enepersonală, deși se caracterizează printr-o organizare de grup complexă (fiind un predicat semantico–sintactic), nu oferă și autonomie enunțiativă (Învățându-l Matei pe George lecția, grupe în corectea enunț).

Realizări ale predicatului enunțării	Exemple
Verbe la diverse moduri (=forme verbale finite)	Ion <i>a mâncat/ar mânca</i> trei prăjituri. Vasile, <i>mănâncă</i> toate prăjiturile!
Interjecții cu regim verbal	<i>Na-ți</i> un măr! <i>Hai</i> la școală!
Verbe la forme non-finite, echivalente funcțional cu imperativul	<i>De dus</i> haina la curățat! <i>A nu se scoate</i> capul pe geam!
Adverbe predicative legate conjuncțional de restul frazei	<i>Firește</i> / <i>Negreșit</i> / <i>Probabil</i> / <i>Bine</i> / <i>Evident</i> / <i>Desigur</i> / <i>Bineînțeles</i> că o să învețe.

Realizări ale predicatului enunțării

Am inserat mai sus două tabele care sunt utile în aprofundarea divergențelor care au avut loc între numeroși indivizi cu privire la contrastul dintre predicatul enunțării și predicatul de tip sintactico-semantic. Ambele tabele vin în sprijinul nostru, contribuind la sistematizarea informațiilor enunțate în acest subcapitol. Cele două tabele au fost extrase din *Gramatica de bază a limbii române*, 2016.

BIBLIOGRAPHY:

1. *Gramatica limbii române*, Volumul II, Editura Academiei Române, București, 2005/2008,
2. *Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană-Dindelegan, Academia Română Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan-Al. Rosetti, Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2016.
3. Guțu-Romalo V., *Corectitudine și greșală. Limba română de azi*, Editura Humanitas Educațional, București, 2008
4. Guțu-Romalo, V., *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973
5. Neamțu G.G., *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, București, Editura științifică și enciclopedică, 2003
6. Neamțu G.G., *Elemente de analiză gramaticală*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989
7. Pană-Dindelegan, G., Dragomirescu A. și Nedelcu I., *Morfosintaxa limbii române*, Editura Universității din București, București, 2010
8. Th. Hristea, *Sinteze de limba română*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972